

Reactie van het Juridisch Loket op het consultatiedocument betreffende het voorstel tot wijziging van de Regeling beslagvrije voet

Reactie van het Juridisch Loket op de internetconsultatie van de Ministeriële regeling voor wijziging van de Regeling beslagvrije voet.

Het Juridisch Loket helpt dagelijks burgers met diverse juridische vragen en problemen. Onze dienstverlening bestaat uit het verstrekken van informatie, advies en hulp om tot een oplossing te komen. Naast juridische problemen zien wij ook steeds meer mensen die moeite hebben om rond te komen en hun vaste lasten te betalen. Door maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de stijging van de energiekosten, zijn financiële zorgen voor veel mensen heel dichtbij. Het risico op het ontstaan van problematische schulden die kunnen leiden tot beslag op inkomen wordt groter. Bij schulden die ontstaan zijn vanuit een situatie van overmacht, is vaak geen juridisch verweer mogelijk. Bij een blijvende situatie van betalingsonmacht kan dit leiden tot beslag op het inkomen. Deze situaties komen wij regelmatig tegen als wij bij onze dienstverlening in gesprek zijn met burgers.

Huidige situatie en knelpunten

Wetgeving

Op basis van de huidige wet, artikel 475da lid 5 en 6 Wetboek van burgerlijke rechtsvordering (hierna: Rv), kan de schuldenaar voor maximaal 6 maanden een hogere beslagvrije voet aanvragen vanwege de hoge woonlasten en een eenmalige verlening van deze termijn. Voor de verlenging geldt dan wel de voorwaarde dat de vordering binnen deze extra 6 maanden kan worden voldaan. Met hoge woonlasten wordt een huur of hypotheek boven € 839,82 per maand (norm 2022) bedoeld. Dit komt neer op woonkosten heeft die ten minste 10% meer bedragen dan de in artikel 13 lid 1 onderdeel a Wet op de huurtoeslag opgenomen rekenhuur.

Knelpunten

In de praktijk blijken deze 6 maanden, met een eventuele verlenging van 6 maanden, niet altijd lang genoeg voor het vinden van nieuwe woonruimte die passend is bij het besteedbare inkomen. Dit kan bij de huidige beslagvrije voet tot problemen bij het maandelijks rondkomen leiden. Het risico op nieuwe schulden en angst voor huisuitzetting/verkoop van de woning maakt dat een schuldenaar in een onmogelijke positie komt. Het vooruitzicht op nieuwe betaalbare woonruimte is helaas niet voor iedere schuldenaar aanwezig.

Hardheidsclausule

In artikel 457fa van Rv is er een mogelijkheid om de kantonrechter om toepassing van de hardheidsclausule te verzoeken. Hoewel de hardheidsclausule bedoeld is voor situaties waarin er uitzonderlijke en noodzakelijke extra kosten aanwezig zijn, wordt de situatie van structureel hoge woonlasten hier in de rechtspraak incidenteel onder geschaard. Dit gebeurt echter niet structureel. De wetsgeschiedenis zegt daarover dat een hardheidsclausule zich niet leent voor het oplossen van een structureel aanwezig probleem van een te laag bestaansminimum door schulden en beslag. Het verzoek om toepassing van de hardheidsclausule wordt ingediend bij de kantonrechter en er moeten griffiekosten worden betaald, nu € 86,00.

Het verzoek om verhoging van de beslagvrije voet voor 6 maanden kan worden ingediend bij de deurwaarder en is hierdoor laagdrempeliger dan een verzoek tot toepassing van de hardheidsclausule bij de kantonrechter. Het Juridisch Loket is voorstander van laagdrempelige toegankelijkheid van regelingen en voorzieningen. Juist vanwege de kwetsbare positie van mensen met schulden is een directe toegang tot hulp noodzakelijk zodat de schuldenproblematiek niet verergert.

Reactie op het voorstel

De groep burgers die bij ons aanklopt voor persoonlijke hulp bestaat voor het grootste deel uit mensen die met hun inkomen en vermogen in aanmerking komen voor een sociale huurwoning en huurtoeslag. Voor deze groep mensen leidt de voorgestelde wijziging niet tot een verandering. De huurprijs van deze groep mensen ligt over het algemeen onder € 839,82 en daarmee is deze regeling niet op hen van toepassing.

We zien echter ook situaties waarin de voorgestelde wijziging een uitkomst kan bieden. Het gaat dan om burgers die een woning huren in de vrije sector, veelal geliberaliseerde huurwoningen of mensen met een koopwoning en hoge maandlasten, die te maken krijgen met schulden en beslag. Wij informeren en, waar nodig, helpen we burgers dan met het (opnieuw) berekenen van de beslagvrije voet. We wijzen hen hierbij op de mogelijkheid om de deurwaarder te verzoeken om verhoging van de beslagvrije voet.

In de Ministeriele regeling wordt een wijziging voorgesteld van de Regeling Beslagvrije Voet en een nieuw artikel ingevoegd waarmee de maximale termijn wordt verlengd naar 18 maanden. Deze termijn kan dan daarna, net zoals nu het geval is, nog eenmaal met 6 maanden worden verlengd als binnen die 6 maanden het beslag kan worden afgerond. Ook wordt de kennisgeving die de schuldenaar ontvangt bij een beslaglegging hierop aangepast.

Het Juridisch Loket juicht het voorstel toe. De verlenging van de huidige termijn bij schulden en hoge woonlasten heeft als doel de waarborging van de bestaanszekerheid voor de groep burgers die dit raakt. Dit is een stap in de juiste richting om te voorkomen dat de schuldenaar zonder de verhoging van de beslagvrije voet onder het bestaansminimum zakt.

Verdere opmerkingen

Knelpunten na de vereenvoudiging van de beslagvrije voet

Ten eerste merken wij op dat onder andere de hoogte van het maandelijks voorschot van gas en elektra en de premie voor de zorgverzekering niet van invloed zijn op de hoogte van de beslagvrije voet. Dit zijn echter wel kosten die aanzienlijk kunnen drukken op het budget van de burger. Als voorbeeld noemen wij hiervoor de problemen die kunnen ontstaan wanneer iemand structureel hoge uitgaven heeft voor de (aanvullende) ziektekostenverzekering in verband met een chronische aandoening. Hiermee wordt onder de huidige wet- en regelgeving geen rekening gehouden terwijl dit voor invoering van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet wel het geval was. Wij roepen daarom op om oog te houden voor de oorzaken van schulden, laagdrempelige toegang tot schuldhulpverlening en de overige financiële problemen bij toepassing van de beslagvrije voet.

De online rekentool

Daarnaast grijpt het Juridisch Loket deze internetconsultatie aan om aandacht te vragen voor de berekentool op het online burgerportaal www.uwbeslagvrijevoet.nl. Hier kan de beslagvrije voet worden berekend aan de hand van de modelmededeling van de

deurwaarder. Het feit dat na het invullen van de rekentool alleen de uitkomst zichtbaar wordt, namelijk de beslagvrije voet, maakt het lastig voor mensen en onze juridische professionals om mensen goed te kunnen adviseren over de redenen die ten grondslag liggen aan de soms verschillende uitkomsten. Mensen zijn gebaat in inzicht in de gehele berekening en de totstandkoming van de beslagvrije voet, zodat zij inzicht hebben in hoe die is berekend en daarop hun vervolgstappen richting de deurwaarder en de oplossing kunnen baseren.

Informatievoorziening

Verder pleit het Juridisch Loket ervoor dat de informatievoorziening over rondkomen, schulden en beslag voldoende toegankelijk is voor en bekend is bij de professionals in het sociaal domein die zich bezighouden met de preventieve hulpverlening. Voordat er sprake is van beslag zijn er in de voorliggende fases vaak nog mogelijkheden om via bemiddeling tot een oplossing te komen. Nu steeds meer mensen te maken krijgen met schuldenproblematiek zal er op verschillende plekken in onze samenleving om hulp worden gevraagd. Het belang van voldoende, actuele kennis over de mogelijkheden bij schulden is daarbij van groot belang. In de gesprekken met inwoners moet aandacht zijn voor de opties binnen de schuldhulpverlening en de Wsnp (Wet schuldsanering natuurlijke personen) om problematische schulden het hoofd te bieden of op te lossen. Toegankelijke, actuele informatie is hiervoor onontbeerlijk.

Toegang tot het recht

Ten slotte vragen wij uw aandacht voor de waarborging van de toegang tot het recht voor mensen met schulden. Op dit moment is dit voor hen niet altijd haalbaar. Er wordt bijvoorbeeld geen rekening gehouden met schulden bij de beoordeling van gefinancierde rechtsbijstand. Dit tenzij een burger is toegelaten tot de minnelijke schuldhulpverlening dan wel wet schuldsanering natuurlijke personen (artikel 4 Besluit eigen bijdrage rechtsbijstand). Schulden, en zeker een beslaglegging, zijn echter wel degelijk van invloed op de financiële draagkracht van burgers. Het kan dus zijn dat een burger niet in aanmerking komt voor gefinancierde rechtsbijstand op basis van zijn verzamelinkomen terwijl hij door een beslaglegging niet het uurtarief van een advocaat kan betalen.

Wij zijn altijd bereid om hierover verder met u van gedachte te wisselen.

Bestuur het Juridisch Loket,

Willemijn van Helden en Rob Janssen